

INFOPORTAAL TEADUSRAAMATUKOGUS

Toomas Liivamägi

- Inforessurss, mida teadusraamatukogud saavad pakkuda oma kasutajatele on pidevalt suurenenud
- Suurenenud on nii ligipääsetavate ressursside arv kui erinevate formaatide hulk
- Üks võimalus need ressursid mõistuspärasel viisil kättesaadavaks teha on arendada raamatukogude kodulehekülgi ja portaale

- Mis iseloomustab portaali, millised peaksid olema tema funktsioonid?
- Portaali mõistele on mitmeid definitsioone ja lähenemisi
- Teadusraamatukogu portaali eesmärk on anda akadeemilise kogukonna käsutusse tarkvara, mis võimaldab ühest punktist ligipääsu veebile nii, et leitav info on kvaliteetne ja mitmelaadiline. Samuti tuua leitud info ja sellega seotud teenused kasutaja töölauale.

- ARL raamatukogudes tehtud küsitluse järgi peaks portaal sisaldama vähemalt kahte komponenti
- **Otsimootorit**, mis võimaldab otsida paljude mitmelaadsete ressursside hulgast ja otsingut vastavalt vajadusele kohandada ning otsitulemustega vabalt ümber käia
- **Tugiteenused kasutajale** - RVL, dokumendiedastus, *online* teatmeteenus etc
- Teeb sama, mida teeb kvalifitseeritud raamatukoguhoidja-bibliograaf

- Rahuldab täielikult vähemnõudlikku lugejat.
- Üldiselt saab kasutada otsingute alguspunktiks, et pärast minna sügavamale

Tavaliselt sisaldab portaali veebileht ka lihtsalt teatud hulga korrastatud juurdepääse –

- *kohalik kataloog*
- *teised kataloogid*
- *kohalikud litsentseeritud andmebaasid*
- *vabalt kättesaadavad baasid*
- *muud kasulikud lingid (PubMed, SciFinderScholar, GeoRef etc)*
- Ülikoolides võib olla lingitud ka e-õpikeskonnaga ja/või õppeinfosüsteemiga

Portaali olulised omadused

- *Otsib korraga mitmesuguste inforessursside hulgast*
- *Toetab olulisi protokolle ja standardeid (http, Z39, XML etc)*
- *Võimaldab otsitulemusi liita, eraldada, korrastada etc*
- *Kasutaja saab veebilehte ja otsingut kohandada (My Library etc)*
- *Ühekordne autoriseerimine*
- *Ühilduvus linkimissüsteemidega (OpenURL)*

- **Portaali funktsionaalsus**
- *Otsimisvõimalused*
- *Tellimis- ja kohaletoimetamisvõimalused*
- *Integreeritavus – kirjeldamine, indekseerimine etc*
- *Tekstitöötluste võimalused, teksti jagamise ja publitseerimise võimalused*
- *Konsulterimisvõimalused*

Veel standardeid

- *MARC raamatukogude infosüsteemid*
- *EAD arhiivide infosüsteemid*
- *DublinCore*
- *GLS valitsusinfosüsteemid*
- *CIIM muuseumide infosüsteemid*

Kuidas portaali saada?

- Kasutada kommertsversiooni, vabavara või teha ise

Olulised projektid

- *Library of Congress Portal Applications Group*
www.loc.gov/catdir/lcpaig
- *LITA The Internet Portals Interest Group*
[*libsys.ucr.edu/dana/infomine/IPIG/index.php*](http://libsys.ucr.edu/dana/infomine/IPIG/index.php)
- *ARL Scholars Portal*
[*www.arl.org/access/scholarsportal*](http://www.arl.org/access/scholarsportal)
- *Portals, PORTALs, Everywhere/ Ian Dolphin, Paul Miller and Robert Sherratt, Ariadne, Issue 33 (Oct 10, 2002)*

Muid kasulike allikaid

- *ARL Scholars Portal*
- *uPortal*
- *linking systems - SFX, LinkFinder Plus, Vlink etc*
- *NISO MetaSearch Initiative*
- *NISO Committee AX – Open URL*
- *Digital Object Identifier (DOI)*
- *CrossRef*
- *etc*

Portaalide tarkvara pakkujad

- *Agent – Auto Graphics Inc*
- *CARLweb, YouSeeMore - TCL*
- *Chameleon iPortal - VTLS*
- *Copernic Enterprise Search - Copernic Technologies Inc*
- *DQM2, Deep Query Manager - Bright Planet Corp*
- *ENCompass Solution - Endeavour Information Systems Inc*
- *Factiva Fusion - Dow Jones & Reuters*
- *Horizon Information Portal - Dynix*
- *iBistro Electronic Library and iLink Online Scholar's Portal - SIRSI*
- *iVia - UC Riverside*
- *MAP: Millenium Access Pluss - Innovative Intefaces Inc*

- *MetaLib - Ex Libris*
- *Meta Star - Blue Angel Technologies Inc*
- *Muse Search - MuseGlobal Inc*
- *OCLC SiteSearch - OCLC*
- *Polaris PowerPAC - Gaylord Information Systems*
- *The Scout Portal Kit (SPT) - Internet Scout Project*
- *Sirsi Rooms - Sirsi Corp*
- *Web Clarity - Sea Change Corp*
- *Web Feat Prism - WebFeat Inc*
- *Zone-1 - BiblioMondo*
- *ZPORTAL - Fretwell Downing Informatics (FDI)*

AARLIN

Australian Academic and Research Library Network

Eesmärgid:

- *institutsioonidevaheline ressursijagamine*
- *uurijatele kiire ja koherentse ligipääsu võimaldamine kvaliteetsetele inforessurssidel sõltumata formaadist ja asukohast*
- *baas lokaalsete raamatukoguteenuse komplekside loomiseks*
- *ühise platvormi loomine e-õpikeskkonnaga*
- *koostöö arendamine teadlaste, õppijate, raamatukoguhoidjate ja teiste teenusepakkujate vahel*

Teenuse mudel

- *seostatav kohaliku autoriseerimisega*
- *info kohaletoimetamine sõltuvalt kasutajaprofiilist*
- *otsiprofiilide konfigureeritavus*
- *erinevate protokollide tunnistamine*
- *sisutundlik teenus, mis kasutab OpenURLi*
- *automaatsed teated*
- *teiste autentimisteenuste kasutamise võimalus*

Tarkvara

- *korrastatud e-ressursside portaal, mis võimaldab efektiivset otsingut*
- *integreerimine olemasolevate süsteemidega (raamatukogu infosüsteemid, e-õpikeskkonnad etc)*
- *kasutajasõbralik interface*
- *sisutundlik linkimine relevantse info või teenusega*
- *otsingu personaliseerimine, võimalus organiseerida otsingutulemusi, automaatsed teated, otsingute ajalugu*
- *avatud süsteem ja standardite tunnistamine (MARC, Unicode, OpenURL, XML, Z39.50)*
- *toetab erinevaid otsisüntakseid, kooditabeleid, andmesüsteeme (MARC, Dublin Core), andmeformaate (XML, HTML), vahetusprotokolle (Z39.50, HTTP)*
- *omab isikliku kogu korraldamise vahendeid – tekstitöötlust etc. Lisaks statistika ja väljavõtete (listide) tegemise võimalusi*

Täna tähelepanu eest